Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet

Lausunto

15.2.2022

VN/4326/2022
VN/4326/2022-MMM-5

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) uudistaminen: perusasetuksia täydentävät komission ehdotukset täytäntöönpanoasetukseksi ja delegoiduksi asetukseksi yhdennetyn hallinto- ja valvontajärjestelmän ja ehdollisuuden seuraamusten osalta (E 1/2022 vp)

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnan asiantuntijakuuleminen 16.2.2022

Maa- ja metsätalousministeriö kiittää mahdollisuudesta tulla kuultavaksi E-kirjeestä 1/2022 vp.

1. Käsittelytilanne

a) Ehdotus komission täytäntöönpanoasetukseksi Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2116 soveltamisesta yhteisen maatalouspolitiikan yhdennetyn hallinto- ja valvontajärjestelmän ja ehdollisuuden osalta.

Äänestys täytäntöönpanoasetuksesta on komission komiteassa alkuvuonna 2022. Komissio ei ole vielä tuonut jäsenvaltioiden tietoon tarkempaa aikataulua.

b) Ehdotus komission delegoiduksi asetukseksi Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2116 täydentämisestä yhteisen maatalouspolitiikan yhdennetyn hallinto- ja valvontajärjestelmän ja ehdollisuuden seuraamusten osalta

Komission hyväksyttyä delegoidun asetuksen Euroopan parlamentilla ja neuvostolla on mahdollisuus vastustaa asetuksen voimaantuloa kahden kuukauden kuluessa asetuksen tiedoksisaannista. Nopeampikin eteneminen on mahdollista osapuolten siihen suostuessa.

2. Valtioneuvoston kanta

Suomi voi hyväksyä YMP:n uudistuksen toimeenpanon edellyttämät asetukset ehdotuksissa esitetyssä muodossa.

Suomi pitää erittäin myönteisenä sitä, että YMP:n viljelijätukijärjestelmissä ollaan siirtymässä neuvovaan ja tuenhakijaa ohjaavaan toimintatapaan kattavan pinta-alamonitoroinnin myötä. Tämä ohjaava ja korjausmahdollisuuksia tarjoava suunta on merkittävä muutos aiempaan valvonnan pelotevaikutuksia ja seuraamuksia painottavaan järjestelmään nähden.

Tuotosten ja tulosten raportoinnin oikeellisuus on tärkeää, mutta se aiheuttaa väistämättä lisätyötä sekä tuensaajalle että hallinnolle.

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
Maa- ja metsätalousministeriö PL 30 00023 Valtioneuvosto	Hallituskatu 3 A Helsinki	0295 16001 +358 295 16001		kirjaamo.mmm@gov.fi

3. Asetusehdotusten merkittävimmät vaikutukset EU:n kokonaan ja osittain rahoittamien pinta-ala- ja eläinperusteisten tukijärjestelmien toimeenpanoon

Asetusehdotuksissa toimeenpanon tasolle viedään Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksissa (EU) 2021/2115 ja (EU) 2021/2116 sovittu uusi toimeenpanomalli, tulosperusteisuus, modernisointi, digitaalisuus sekä ympäristö- ja ilmastopolitiikkanäkökulman vahvistaminen. Artiklamäärällä tarkasteltuna jäsenvaltioille luvattu vapaus monissa yksityiskohdissa toteutuu, sillä artiklojen määrä on vähentynyt merkittävästi edelliseen toimeenpanokauteen verrattuna, mutta komission ote toimeenpanoon yllä mainituilla painotuksen osa-alueilla on edelleen vahva.

Viljelijätukiin liittyvän yhdennetyn hallinto- ja valvontajärjestelmän toiminnan on perustuttava sähköisiin tietokantoihin ja paikkatietojärjestelmiin, ja sen on mahdollistettava tietojen vaihtaminen ja yhdistäminen sähköisten tietokantojen ja paikkatietojärjestelmien välillä. Sen tulee tarjota luotettavaa ja todennettavaa tietoa komissiolle toimitettavaan tuloksellisuuskertomukseen. Jäsenvaltioille tulee myös pakolliseksi ympäristö- ja ilmastopolitiikkatavoitteiden seurantajärjestelmän eli satelliittidataan perustuvan pinta-alamonitoroinnin ottaminen käyttöön.

Sähköinen vuosittain tehtävä hakemus on asetusehdotuksen lähtökohta. Jäsenvaltion olisi perustettava kaksisuuntainen sähköinen tiedonvaihtojärjestelmä tuenhakijan ja hallinnon välille. Hakemuksessa olisi oltava sellaisessa muodossa kaikki tiedot, jotka ovat relevantteja indikaattoritietojen oikean tuloksellisuusraportoinnin kannalta.

Komission tavoitteena on saada jäsenvaltiot käyttämään laajasti pinta-alamonitorointijärjestelmää ja siihen rinnastettavia menettelyjä (mm. viljelijän ottamat paikkatiedon sisältävät valokuvat), koska näiden myötä hakemuksen korjaus- ja muutosmahdollisuus laajenisi. Tätä ei komission mukaan kuitenkaan ole mahdollista soveltaa ehdollisuuden järjestelmään.

Järjestelmät ovat todentamisviranomaisen ja komission yksityiskohtaisen tarkastelun kohteena, joten niissä epäonnistuminen voi aiheuttaa merkittäviä taloudellisia menetyksiä maksujen vähennysten, pidätysten ja rahoitusoikaisujen muodossa. Sama vaikutus voi olla komission ohjeistamalla lisääntyvällä laaduntarkastuksella, joka kohdistuu entistä kattavammin yhdennetyn hallinto- ja valvontajärjestelmän järjestelmäosiin.

4. Asetusehdotusten merkittävimmät vaikutukset ehdollisuuteen

Ehdollisuuden seuraamukset kiristyisivät verrattuna nykyisiin täydentävien ehtojen seuraamuksiin erityisesti niissä tapauksissa, joissa tuensaajalla on samana kalenterivuonna useita laiminlyöntejä samalla ehdollisuuden osa-alueella. Komissio on työryhmäkokouksessa 25.1.2022 luvannut vielä toteuttaa Suomen ja eräiden muiden jäsenvaltioiden pyynnön siitä, että tietyissä tapauksissa seuraamusten enimmäisprosentteja alennettaisiin viimeisimpään delegoidun asetuksen ehdotukseen verrattuna. Alennuksesta huolimatta seuraamustaso jäisi edelleen joissakin tapauksissa hieman nykyistä korkeammalle tasolle. Seuraamuksia puolestaan hieman laskisi se, että vähäisen laiminlyönnin toistuessa sitä ei katsottaisi toistuvaksi laiminlyönniksi eikä siitä siten tarvitsisi määrätä toistuvan laiminlyönnin mukaista seuraamusta. Uutta olisi myös se, että ehdollisuuden seuraamus voitaisiin periä takaisin, vaikka tuenhakija ei jättäisi tukihakemusta laiminlyönnin havaintovuonna.

Ehdollisuuden seuraamuslaskenta yksinkertaistuisi delegoidun asetuksen sisältämän menettelyn myötä. Jos maaseudun kehittämisen sitoumus tai sopimus jatkuu nykykaudelta uudelle kaudelle, tulisi nykyinen täydentävien ehtojen seuraamusjärjestelmä ylläpitää. Tämä aiheuttaisi hallinnolle lisätyötä ja –kustannuksia. Nykyisten täydentävien ehtojen noudattamisesta aiheutuisi tuen hakijoille lisää noudatettavia vaatimuksia siltä osin, kun vaatimukset eroavat ehdollisuuden vaatimuksista.

Jakelu Maa- ja metsätalousvaliokunta